

سید ابراهیم رئیسی، وقتی در مردادهام ۱۴۰۰، دوران ریاست‌جمهوری خود را آغاز کرد که روزانه ۷۰۰ نفر به دلیل فقدان واکسن کرونا فوت می‌کردند؛ چون دولت دوازدهم، تهیه واکسن را به پذیرش FATF گره زده بود. رئیسی با خزانه خالی که قادر به پرداخت حقوق کارکنان دولت نبود، روبه‌رو شد. انبار کالاهای اساسی در حال خالی شدن بود و قیمت دلار با وجود امضای برجام، ۱۰ برابر شده بود. خاموشی‌های گسترده، عرضه را بر مردم و صنایع تنگ کرده بود...

سید ابراهیم رئیسی و همراهانش؛ تهیه واکسن از داخل و خارج و پایان دادن به مرگ روزانه ۷۰۰ مبادین نفقی و گازی، راه و بزرگراه، مترو، سسد، راه‌ان، خودکفایی گندم، چش‌های صنعتی نفتی، افزایش پرداخت یارانه نقدی، اعطای کالابرگ بدون نشن، افزایش ۵۰درصدی تولید خودرو و ازنس‌گیری واردات خودرو پس از وقفه‌ای پنج‌ساله، احیای شیر مدارس بعد از ۱۰ سال، پیشرفت هسته‌ای، فرستادن ۱۲ ماهواره به فضا، پیشرفت در ناو... آن هم بدون برجام و FATF را به برانجام رساندند.

افزایش اشتغال

هیچ کشوری بدون تکیه بر تولید دانش‌بنیان از فقر نجات نمی‌یابد. ابراهیم رئیسی با اجرای قانون جهش تولید دانش‌بنیان، خون تازه‌ای در رگ‌های اکوسیستم فناوری و نوآوری ایران تزریق کرد. براساس آمارهای سال ۱۴۰۲، جمهوری اسلامی ایران در رتبه ۱۵ تولید علم، رتبه پنجم نانوتکنولوژی، رتبه هشت علوم شناختی، رتبه ۱۰ تکنولوژی، رتبه ۱۸ هوش مصنوعی و رتبه ۱۳ سلول‌های بنیادی در جهان قرار داشت. تعداد کل شرکت‌های دانش‌بنیان فعال

کشور در سال ۱۴۰۰ با موج گسترده خاموشی‌ها مواجه بود، اما دولت سیزدهم از همان ابتدا، خاموشی‌ها را پایان داد و در تابستان سال ۱۴۰۳ تقاضای ۸۰ هزار مگاوات را هم تأمین کرد و در حالی که آمریکا، اروپا و کشورهای عربی خلیج فارس با خاموشی‌های گسترده مواجه بودند؛ ایران، خاموشی ناشی از کمبود نداشت.
دولت سیزدهم در حوزه آبرسانی، سیستم آبرسانی جدیدی برای شهر کرد، همدان، سنندج و شمال سیستان ایجاد کرد. همچنین آبرسانی به ۵۲۰۰ روستا را انجام داد و به قطع یا کاهش شدید آب به مانند تیر و مرداد ۱۴۰۴ نزدیک هم نشد.

کشور ۹۵۹۹ واحد است که در سال ۱۴۰۰ برابر با ۶۳۳۲ واحد بود. تعداد اشتغال ایجاد شده در این شرکت‌ها در سال ۱۴۰۲ به ۳۲۸ هزار و ۴۷۹ نفر رسید؛ در حالی که در سال ۱۴۰۰ به تعداد ۱۲۲ هزار و ۱۶۹ نفر بود. ارزش صادرات شرکت‌های دانش‌بنیان نیز نزدیک دو میلیارد دلار شد.

جهش تولید و صادرات نفت و گاز
میزان صادرات نفت از ۲۰۰ هزار بشکه به طور میانگین در دولت دوازدهم به یک میلیون و ۵۰۰ هزار بشکه در روز رسید و در برخی روزها از دو میلیون بشکه نیز عبور کرد. همچنین ارزش صادرات نفت به بیش از بیست و یک کشور از برجام رسید و در سال ۱۴۰۳، ۲۵ میلیارد۲۵ دلار نفت رقم خورد. در این دوره، هشت‌مان تلاش کردند که کشنی‌های صادراتی ایران را متوقف کنند، اما نتوانستند. البته در دولت سیزدهم صادرات غیر نفتی هم افزایش یافت و به رکورد ۵۲ میلیارد دلار رسید. همچنین گاز تحویلی به شرکت ملی گاز ایران حدود ۲۵ میلیون مترمکعب در روز نسبت به سال ۱۴۰۰ افزایش یافت و تولید میعانات گازی هم از ۱۹۸ میلیون بشکه در سال به ۲۵۹ میلیون بشکه رسید. حجم گاز تحویلی به شبکه پارس‌سرری در سال ۱۴۰۰ نیز روزانه حدود ۷۹۸ میلیون مترمکعب بود که در سال ۱۴۰۲ به ۸۱۴ میلیون مترمکعب رسید.

افزایش حقوق‌ها

یکی دیگر از سیاست‌های اثر گذار و مثبت دولت سیزدهم افزایش حداقل دستمزد کارگران بود. در سه سال دولت سیزدهم حداقل دستمزد کارگران ۱۷۰درصد افزایش یافت به نحوی که به طور میانگین سالانه ۴۰درصد حداقل دستمزد کارگران رشد داشته است. همچنین در دولت شهید رئیسی، چند مهم‌های اعلامی کارکنان شرکت‌های نفت و گاز به نقش زیادی در بهبود وضع معیشتی هفت دهک جامعه داشت.

کیهان بررسی می‌کند

خدمات شهید رئیسی

از کاهش نرخ تورم تا افزایش حقوق‌ها

راه‌اندازی ۴۸۱ کیلومتر خطوط ریلی

واکوی مهم‌ترین پروژه‌های بهره‌برداری شده وزارت راه و شهرسازی در بیش از یک‌هزار روز خدمت دولت سیزدهم حاکی از تکمیل و بهره‌برداری ۴۸۱ کیلومتر خطوط ریل در این مدت است. از شاخص‌ترین اقدامات انجام‌شده در حوزه ریلی در بیش از یک‌هزار روز خدمت دولت سیزدهم می‌توان به بهره‌برداری از راه‌ان خاش– راهان به‌طول ۱۵۴ کیلومتر، بهره‌برداری از خط دوم راهان بافق– زین‌شهر به طول ۶۲ کیلومتر، احداث و بهره‌برداری از راه‌ان همدان– سنندج به‌طول ۱۵۱ کیلومتر، احداث و بهره‌برداری از راه‌ان بستان‌آباد– خواران به‌طول ۴۴ کیلومتر و احداث و بهره‌برداری از خط دوم اهواز– اندیمش حداقل‌ شوش– بامدر به طول ۷۰ کیلومتر اشاره کرد. همچنین راه‌ان رشت– بندر کاسپین راه‌اندازی شد.ضمن اینکه گره‌گشایی جاده‌ای در مسیر رودبار– متجیل، ترافیک محور تهران– گیلان را روان کرد.

همچنین نوسازی و توسعه ۲۹۴۱ دستگاه ناوگان

ریلی از ابتدای دولت سیزدهم از دیگر اقدامات شاخص انجام شده دولت سیزدهم است. همچنین بخشی از بزرگراه اصفهان– شیراز ساخته و افتتاح شد.

خودکفایی گندم

کشور در آخرین سال دولت دوازدهم به دلیل تعیین قیمت خرید تضمینی بسیار پایین برای گندم و اعلام درهنگام قیمت، مجبور به واردات هفت‌میلیون و ۵۰۰ هزار تن از این محصول شد چرا که کل خرید تضمینی گندم در سال ۱۴۰۰ به چهار میلیون و ۵۰۰هزار تن رسید. این در حالی است که تا تعیین نرخ خرید تضمینی نسبتاً مناسب، خرید گندم در سال گذشته به ۱۵ میلیون تن و خرید تضمینی به ۱۲ میلیون تن رسید و کشور در تولید اساسی‌ترین محصول کشاورزی جهان به خودکفایی رسید. البته در سال ۱۴۰۰ به‌خیرید تضمینی به ۱۰ میلیون و ۴۰۰هزار تن رسید و کشور در تولید گندم نان به خودکفایی رسید. این امر سبب شد که سیلوهای ما ملول از گندم باشد و در این زمینه به امنیت برسیم. همچنین آن‌طور که وزارت جهادکشاورزی گزارش داد؛ جهش ۴۰۰درصدی در کشت دانه‌های روغنی در شرایط دیم، نیز در دولت سیزدهم اتفاق افتاده است.

افزایش تولید مرغ با افزایش جوچه‌ریزی تا سقف ۱۵۰میلیون قطعه در ماه نیز از دیگر اقدامات دولت سیزدهم است. این اقدامات در جهت تنظیم بازار داخلی و تثبیت قیمت مرغ صورت گرفت و پس از آن تصمیم بر این شد که مازاد مرغ صادر شود.

سال‌های بدون خاموشی

وضعیت تأمین آب و برق در دولت سیزدهم، این روزها که در مصرف ۴۵۰هزار مگاوات هم برق قطع می‌شود، بیش از هر زمان به یاد می‌آید. دولت

اقتصادی

شهید رئیسی و حضور پرنرگ بانک مرکزی به‌عنوان سیاست‌گذار پولی اتفاق افتاد و نتیجه آن این بود که سفته‌بازها و دلار‌ها به طمع سود، از حضور در بازار ارز ناامید شدند.

عضویت در بریکس و شانگهای

ایران در دوران ریاست‌جمهوری ابراهیم رئیسی به پیمان شانگهای و گروه بریکس پیوست. بریکس در واقع نمایندهٔ نیمی از جمعیت و ۳۰درصد از اقتصاد جهان است که با سرعت زیادی در حال افزایش است.

پیمان شانگهای نیز از پیمان‌های مهم شرقی است که در چند سال اخیر با رشد اقتصادی مؤسس این پیمان یعنی چین، از اهمیت زیادی برخوردار شده است. ضمنی، امنیت منطقه‌ای این پیمان در سال‌های ابتدائی تأسیس خود پرنرگ بود، لکن بر جنبه‌های اجتماعی– اقتصادی این پیمان تأکید می‌شود. همچنین می‌توان از انعقاد موافقت‌نامه تجارت آزاد ایران با اتحادیه اقتصادی اوراسیا و توسعه روابط با آفریقا هم یاد کرد.

نیابت‌بخشی به اقتصاد کلان و مهار تورم

مهم‌ترین اقدامات اقتصادی دولت سیزدهم به ریاست شهید رئیسی به شرح زیر است:

۱) نیابت‌بخشی به اقتصاد کلان و مهار تورم کنترل هوشمندانه نقدینگی؛ پس از روند نگران‌کنندهٔ رشد نقدینگی در سال‌های پایانی دولت دوازدهم، دولت سیزدهم با اصلاح ابزارهای سیاستی، موفق شد رشد نقدینگی را در سال‌های ۱۴۰۱ تا ۱۴۰۲ به حدود هدف‌گذاری شده ۲۵ تا ۳۰ درصد برساند و رشد پایه پولی را به حدود ۲۲ درصد کاهش دهد. این مهم، پیامی برای کنترل فشارهای تورمی بود.

همچنین با اجرای سیاست‌های مناسب، تورم نقطه‌به‌نقطه تولیدکننده از ۱۰۳ درصد در ابتدای

یکی دیگر از سیاست‌های اثر گذار و مثبت دولت سیزدهم افزایش حداقل دستمزد کارگران بود. در سه سال دولت سیزدهم حداقل دستمزد کارگران ۱۷۰درصد افزایش یافت به نحوی که به طور میانگین سالانه ۴۰درصد حداقل دستمزد کارگران رشد داشته است.
بازار ارز در دولت سیزدهم با ثبات نسبی روبه‌رو بود. نرخ ارز از اواخر سال ۱۴۰۱ تا تابستان ۱۴۰۳ به ۵۰ هزار تومان بود. این موضوع با دستور مستقیم شهید رئیسی و حضور پرنرنگ بانک مرکزی به‌عنوان سیاست‌گذار پولی اتفاق افتاد و نتیجه آن این بود که سفته‌بازها و دلار‌ها به طمع سود، از حضور در بازار ارز ناامید شدند.

سیزدهم ظرفیت نیروگاه‌های حرارتی کشور را بیش از ۹هزار مگاوات افزایش داد. کشور در سال ۱۴۰۰ با موج گسترده خاموشی‌ها مواجه بود، اما دولت سیزدهم از همان ابتدا، خاموشی‌ها را پایان داد و در تابستان سال گذشته تقاضای ۸۰هزار مگاوات را هم تأمین کرد و در حال که آمریکا، اروپا و کشورهای عربی خلیج‌فارس با خاموشی‌های گسترده مواجه بودند؛ ایران، خاموشی ناشی از کمبود نداشت.

دولت سیزدهم در حوزه آبرسانی؛ سیستم آبرسانی جدیدی برای شهرکرد، همدان، سنندج و شمال سیستان ایجاد کرد. همچنین آبرسانی به ۵۲۰۰ روستا را انجام داد.

گسترش اینترنت

پروژه فیبرنوری منازل و کسب‌وکارها یکی از اقدامات مهمی بود که در دوره سه‌ساله دولت سیزدهم به آن اهتمام ویژه‌ای شد. با اقدامات انجام‌شده از سوی دولت سیزدهم، هفت‌میلیون و ۵۰۰ هزار خانوار؛ یعنی ۲۵میلیون نفر تحت پوشش شبکه فیبرنوری منازل و کسب‌وکارها قرار گرفته‌اند. شبکه ملی اطلاعات هم طی ۱۰ سال تنها ۳۰درصد پیشرفت داشت اما در حدود سه سال دولت شهید رئیسی به پیشرفت ۵۹درصدی رسید. ضمن اینکه در مجموع در دولت سیزدهم بیش از هفت‌هزار روستا به اینترنت دسترسی پیدا کردند که اغلب در نقاط دورافتاده و صعب‌العبور بودند.

ثبات بازار ارز

بازار ارز در دولت سیزدهم با ثبات نسبی روبه‌رو بود. دولت سیزدهم به دلیل سیاست به‌جامانده از دولت دوازدهم و نتنگانی ارزی در زمان شروع به کار دولت، ناچار شد اوایل سال ۱۴۰۱ از ۴۰۰۰ رخ حذف کند که باعث شد در اواخر آن سال، نرخ دلار در بازار غیررسمی به دامنه ۵۰ تا ۶۰هزار تومان برسد، اما در ادامه به مدیریت بازار و تقویت منابع ارزی، نرخ از کشتد یک‌سال به ۲۵ تا ۳۰ تا تابستان ۱۴۰۳ نرخ ارز همچنان در همان دامنه قرار داشت و به دولت چهاردهم تحویل شد. این موضوع با دستور مستقیم

سرویس اقتصادی

روستا بازار، امکانی برای عرضه مستقیم کالا

یکی از مزیت‌های تشکیل تعاونی در مناطق روستایی و جوامع محلی، تأمین امنیت غذایی است. تعاونی‌های تولیدکنندگان می‌توانند با تأمین محصولات غذایی مورد نیاز، زنجیره امنیت غذایی روستاها را تضمین کنند. این مساله در مقابل نوسانات بازار و بحران‌های اقتصادی حائز اهمیت است زیرا تعاونی‌ها ظرفیت تاب‌آوری اقتصاد را افزایش می‌دهند.

۶۶

محلی و توسعه کسب و کارهای روستایی می‌شود. بررسی نقش بازارهای محلی و روستا محور در رونق اقتصادی روستاییان و تأثیر توسعه این نوع بازار بر مؤلفه‌های رونق اقتصادی که شامل افزایش تولید محصولات روستایی، درآمد، اشتغال، تنوع بخشی و مناسب‌سازی قیمت محصولات کشاورزی و صنایع دستی است؛ موضوعات مهم و کیفیت مناسب دست مردم برسد.

به گزارش ایسنا، درحال حاضر تعاونی‌ها به عنوان نهادهای مؤثر در توسعه پایدار روستایی، نقش کلیدی در بهبود شرایط اقتصادی و اجتماعی جوامع محلی ایفا می‌کنند. با اتخاذ رویکردهای مناسب و ایجاد قوانین حمایتی و شکل‌گیری شبکه تعاونی‌ها می‌توان به رشد و توسعه پایدار در مناطق روستایی و بهبود وضع معیشتی در این مناطق کمک کرد.
روستا بازار، گامی بلند برای اشتغالزایی در بازار اشتغالزایی در مناطق محروم و کم برخوردار است و موجب قطع دست دلالان و سودجویان از بازارهای استان‌ها می‌گردد. روستا بازار، گامی بلند برای اشتغالزایی در مناطق محروم و کم برخوردار است و موجب قطع دست دلالان و سودجویان از بازارهای

صفحه ۸

سه‌شنبه ۹ دی ۱۴۰۴

۹ رجب ۱۴۴۷ – شماره ۲۴۰۴۳

نیاز سند ۲۵ ساله ایران و چین به نقشه عمل واقع‌گرایانه

سند ۲۵ ساله همکاری ایران و چین از نظر سیاسی که هم در شکستن فضای فشار و تحریم و هم در ارسال این پیام که تهران در معماری نظم جدید جهانی بر «شرکت‌های بلندمدت آسیایی» حساب باز کرده، یک دستاورد مهم برای جمهوری اسلامی است.

این دستاورد سیاسی زمانی در اقتصاد واقعی ایران دیده می‌شود که به پروژه‌های مشخص، ارقام قابل ردگیری و قراردادهای اجرائی تبدیل شود. اگر هدف استفاده از ظرفیت جهت برای سرمایه‌گذاری در انرژی، زیرساخت، حمل‌ونقل و اقتصاد دیجیتال است، باید این سند هرچه زودتر از سطح نمادین به یک نقشه عملی واقع‌گرایانه تبدیل شود.

اگر ایران بتواند در چهار محور انرژی و پتروشیمی، لجستیک، اقتصاد دیجیتال و انرژی‌های تجدیدپذیر، بستنه‌ای از پروژه‌های آماده و قابل دفاع روی میز بگذارد، سند ۲۵ ساله می‌تواند در یک افق چندساله به قراردادهای اجرائی و تغییرات ملموس در اقتصاد ایران منجر شود.

سند ۲۵ ساله در فروردین‌ماه ۱۴۰۰ در تهران میان وزرای خارجه دو کشور امضا شد و عنوان «برنامه همکاری جامع راهبردی» را به خود گرفت که ادامه منطقی سطح «شرکت جامع استراتژیک» در سفر شی جین‌پینگ، رئیس‌جمهور چین به تهران در سال ۱۳۹۴ بود. در سطح رسانه‌ای، این سند چارچوبی برای توسعه روابط در حوزه‌های انرژی، زیرساخت، فناوری، حمل‌ونقل، بنادر و حتی همکاری‌های فرهنگی معرفی شد. گفتنی است، از ماجرای حضور رئیس‌جمهور چین در ایران پس از برجام و دوره روحانی روایت‌هایی بیان شده است. در برخی از این روایت‌ها که پیشتر در رسانه‌های دیگر نیز بازتاب یافته، روحانی حتی حاضر به استقبال از رئیس‌جمهور چین پس از ورود به تهران نشده بود. نهایتاً رئیس‌جمهور چین نیز بعد از دیدار با ظریف و اقامت در اتاق هتلی که از داشتن سرویس بهداشتی مناسب نیز بی‌بهره بود و او را ناگزیر به استفاده از سرویس بهداشتی عمومی هتل می‌نمود سفر سه روزه خود را به دو روز کاهش داد و تهران را ترک کرد و توافقات با چین را حدود شش سال به تعویق انداخت. با این‌حال بیش از امضا، انتشار پیش‌نویس در رسانه‌های بین‌المللی و برخی گزارش‌های تحلیلی روایت معروف «سرمایه‌گذاری ۳۰۰ تا ۴۰۰ میلیارد دلاری چین در ایران طی ۲۵ سال» را شکل داده عددی که قرار بود عمداً در نفت، گاز، پتروشیمی و زیرساخت‌های حمل‌ونقل هزینه شده، هرچند از ابتدا روشن بود این رقم، تعهد قطعی نیست و بیشتر سقف بالقوه در یک سناریوی بسیار خوش‌بینانه است اما در افکار عمومی و بخشی از فضای سیاست‌گذاری، انتظار جهش ناگهانی سرمایه‌گذاری ایجاد شد. در بهمن‌ماه ۱۴۰۰، وزرای خارجه دو کشور اعلام کردند که «اجرای سند ۲۵ ساله وارد مرحله عملیاتی شده است.» با این حال، ارزیابی‌های مستقل در سال‌های بعد مخصوصاً در دولت فعلی نشان می‌دهد که پیشرفت عینی محدود بوده و عمداً در سطح تفاهم‌نامه‌ها، گفت‌وگوهای راهبردی و چند پروژه پرآکنده باقی مانده و هنوز یک «فهرست شفاف از پروژه‌ها، ارقام سرمایه‌گذاری و تقویم زمانی» در دسترس نیست.

ماهیت سند ۲۵ ساله

بخش مهمی از فاصله میان انتظار و واقعیت به ماهیت خود سند برمی‌گردد. سند ۲۵ ساله نه قرارداد سرمایه‌گذاری، بلکه یک تفاهم‌نامه راهبردی است. این سند چارچوبی برای جهت‌گیری‌ها، حوزه‌های همکاری و سطوح تعامل ترسیم می‌کند اما جزئیات پروژه، مدل‌های تأمین مالی و ساختارهای حقوقی را به مذاکرات بعدی و آماده‌سازی طرفین واگذار کرده است. در کنار این ویژگی ذاتی، چند عامل عینی نظیر «تداوم تحریم‌های ثانویه و ریسک بالای همکاری مالی با ایران برای بانک‌ها و شرکت‌های بزرگ چینی»، «رویکرد متوازن چین در خلیج‌فارس و همزمان با ایران که می‌تواند روابط بسیار فعال‌تری در حوزه تجارت و سرمایه‌گذاری با عربستان، امارات و سایر اقتصادهای منطقه داشته باشد و ناچار است توازن منافع خود را

مسیر تبدیل این چارچوب راهبردی به نتایج ملموس، عبور از سطح کلی‌گویی و رسیدن به یک سبب محدود اما عمیق از پروژه‌های مشخص است. به صورت عملی می‌توان سند ۲۵ ساله را حول چهار محور به برنامه قابل اجرا تبدیل کرد.

اگر سند ۲۵ ساله صرفاً به عنوان «چک آماده ۴۰۰ میلیارد دلاری» دیده شود، نتیجه‌ای جز ناامیدی نخواهد داشت و نقطه تعادل، پذیرش این واقعیت بوده که سند یک ظرفیت بالقوه است که برای بالفعل شدن، به طراحی دقیق پروژه‌ها و اصلاح محدود اما هدفمند در داخل کشور نیاز دارد.

مدریت کند»، همچنین «کمبود پروژه‌های آماده و بانک‌پذیر از سوی ایران که بسیاری از طرح‌های مطرح‌شده فاقد مطالعات امکان‌سنجی، مدل مالی روشن و چارچوب قراردادی متناسب با استانداردهای سرمایه‌گذار خارجی هستند» و «چالش‌های محیط کسب‌وکار داخلی که پیچیدگی مجوزها، تغییرات مکرر مقررات، ریسک‌های ارزی و ضعف نظام حل اختلاف، همه باعث می‌شود تصمیم‌گیری درباره پروژه‌های بزرگ نیازمند زمان و اطمینان بیشتری باشد»، سرعت عملیاتی شدن سند را محدود کرده است. بنابراین، اگر سند ۲۵ ساله صرفاً به عنوان «چک آماده ۴۰۰ میلیارد دلاری» دیده شود، نتیجه‌ای جز ناامیدی نخواهد داشت و نقطه تعادل، پذیرش این واقعیت بوده که سند یک ظرفیت بالقوه است که برای بالفعل شدن، به طراحی دقیق پروژه‌ها و اصلاح محدود اما هدفمند در داخل کشور نیاز دارد.

از سند به سبد پروژه ۴ محور گویی

مسیر تبدیل این چارچوب راهبردی در نتایج ملموس، عبور از سطح کلی‌گویی و رسیدن به یک سبد محدود اما عمیق از پروژه‌های مشخص است. به صورت عملی می‌توان سند ۲۵ ساله را حول چهار محور به برنامه قابل اجرا تبدیل کرد.
۱) انرژی و پتروشیمی؛ ایران و چین در حوزه انرژی منافع مشترک بلندمدتی دارند. برای استفاده از این هم‌پوشانی، تمرکز بر محورهای نوسازی و ارتقای راندمان پالایشگاه‌های موجود و تکمیل زنجیره ارزش فراورده‌ها (از خوراک تا محصولات با ارزش افزوده بالاتر)، توسعه میادین نفت و گاز (به ویژه میادین مشترک) با ترکیبی از سرمایه‌گذاری، فناوری حفاری و ازدیاد برداشت، توسعه زنجیره کامل پتروشیمی، از تولید خوراک تا محصولات نهایی، با مشارکت شرکت‌های ایرانی و چینی در قالب جوینت‌ونچر و سرمایه‌گذاری مشترک و تقویت زیرساخت ذخیره‌سازی و صادرات LNG/LPG با نگاه به بازار شرق آسیا و استفاده از تجربه و ناوگان طرف چینی می‌تواند مفید باشد.
۲) زیرساخت لجستیک؛ ریل، بندر و ترانزیت؛ چین در چارچوب ابتکار کمربند و راه به دنبال مسیرهای کوتاه‌تر و امن‌تر برای اتصال به اروپا، آسیای مرکزی و خلیج‌فارس است و ایران در صورت آماده‌سازی بستر، می‌تواند یکی از مسیرهای اصلی باشد. پروژه‌های اولویت‌دار در این محور می‌تواند شامل گسترش و ارتقای کریدور ریلی شمال– جنوب (چابهار– اهملان–رشت– آستارا) و اتصال آن به شبکه ریلی چین و روسیه، توسعه بندر چابهار، بندرعباس و جاسک به عنوان هاب‌های ترانزیتی با سرمایه‌گذاری مشترک در پایانه‌ها، جرق‌فیل، انبارها و مناطق پسکرانه، ایجاد مناطق لجستیکی و صنعتی مشترک در کنار این بنادر و گره‌های یلی، با مدل‌های BOT،BOO و جوینت‌ونچر، به گونه‌ای که زنجیره ارزش تولید و صادرات مشترک باشد.
۳) اقتصاد دیجیتال و زیرساخت داده؛ ظرفیت چین در حوزه زیرساخت دیجیتال، مراکز داده، 5G، شهر هوشمند و اتوماسیون صنعتی قابل انکار نیست. اگر ایران چارچوب حقوقی روشنی برای حاکمیت داده، امنیت سایبری و مالکیت فناوری تعریف کند، همکاری حوزه‌های توسعه شبکه فیبر نوری سراسری، به ویژه در مسیرهای ترانزیتی و مناطق صنعتی، برای پشتیبانی از تجارت دیجیتال، حمل‌ونقل هوشمند و خدمات ابری، احداث و بهره‌برداری از مراکز داده و زیرساخت ابری برای دولت الکترونیک، خدمات مالی دیجیتال و پلتفرم‌های تجاری، پیاده‌سازی پروژه‌های مشترک در حوزه اینترنت اشیا (IIoT)، اتوماسیون خطوط تولید و مدیریت هوشمند انرژی در شهرک‌های صنعتی منتخب، می‌تواند یکی از موتورهای جدید رشد باشد.

۴) انرژی‌های تجدیدپذیر و بهره‌وری انرژی؛ چین در سال‌های اخیر یکی از بازیگران اصلی تأمین مالی و اجرای پروژه‌های انرژی پاک در جهان از مزارع خورشیدی و بادی تا منطقه‌سازی شبکه‌های برق بوده است. ایران می‌تواند بستنه‌ای از پروژه‌های سبز مانند احداث نیروگاه‌های خورشیدی و بادی در مناطق دارای ظرفیت بالا (سیستان و بلوچستان، کرمان، شرق اصفهان و برخی نقاط خراسان)، ارتقای شبکه انتقال و توزیع برق برای کاهش تلفات و ایجاد ظرفیت اتصال تجدیدپذیرها، برنامه‌های پیاده‌سازی مصرف انرژی در صنایع انرژی‌بر و بخش ساختمان، با استفاده از فناوری و تأمین مالی مشترک را در چارچوب سند ۲۵ ساله تعریف کند.

پیش‌شرط‌های داخلی اجرای سند

حتی اگر این چهار محور در سطح فنی با طرف چینی مورد توافق قرار گیرد بدون چند اصلاح کلیدی بهبود محیط کسب‌وکار و نظام مجوزها، شفافیت مالی و قراردادی، تضمین قابل پیش‌بینی حقوق سرمایه‌گذار و تعریف سهم طرف ایرانی در زنجیره ارزش، حرکت جدی در داخل رخ نخواهد داد.

در ادامه این اصلاحات کلیدی کاهش مراحل و زمان صدور مجوز برای پروژه‌های بزرگ، تعیین یک پنجره واحد برای طرح‌های مشترک و کاستن از تداخل نهادی میان دستگاه‌های مختلف، تنظیم قراردادهای ساختار قیمت‌گذاری، دوره بازگشت سرمایه و تعهدات طرفین به گونه‌ای که قابل ارزیابی کارشناسی باشد. انتشار کلیات این قراردادهای برای افزایش اعتماد عمومی و کاهش حاشیه‌های سیاسی و طراحی نظام داوری و حل اختلاف کارآمد، همراه با تضمین‌های محدود و هدفمند دولتی برای پروژه‌های زیربنایی باید باشد تا ریسک سرمایه‌گذار مدیریت شود، بدون آن‌که حاکمیت اقتصادی کشور تضعیف گردد. شرط‌گذاری برای انتقال فناوری، آموزش نیروی انسانی ایرانی، استفاده از پیمانکاران داخلی و توسعه زنجیره تأمین بومی تا پروژه‌ها فقط به واردات تجهیزات و حضور پیمانکار خارجی تقلیل پیدا نکنند.

از رویا تا واقعیتی

سند ۲۵ ساله ایران و چین نه چک آماده ۴۰۰ میلیارد دلاری است و نه صرفاً یک بیانیه نمادین؛ این سند یک چارچوب راهبردی است که ظرفیت تبدیل شدن به یکی از ستون‌های مهم روابط اقتصادی–تجاری ایران را دارد؛ به شرطی که با سبد مشخصی از پروژه‌ها، اصلاحات داخلی و شفافیت‌های دیپلماتیک پیگیر همراه شود. اگر ایران بتواند در چهار محور انرژی و پتروشیمی، لجستیک، اقتصاد دیجیتال و انرژی‌های تجدیدپذیر، بستنه‌ای از پروژه‌های آماده و قابل دفاع روی میز بگذارد، سند ۲۵ ساله می‌تواند در یک افق چندساله به قراردادهای اجرائی و تغییرات ملموس در اقتصاد ایران منجر شود.

در غیر این صورت، سند این است که سند در حد یک عنوان پرطمطراق باقی بماند و فاصله میان انتظارات و واقعیت را بیشتر کند. انتخاب مسیر دوم نیازمند واقع‌بینی، انجام اصلاحات داخلی و معرفی پروژه‌های قابل اجراست که مطالعات امکان‌سنجی آن‌ها انجام شده و با اهداف کردبوری چین هم‌پوشان هستند.

اقتصاد معاصر